

Reglabs lärprojekt Integration – regionernas roll

Minnesanteckningar från fyra workshoppar
September 2016 – mars 2017

Innehåll

Innehåll	2
Workshop 1 Integrationspolitik i Sverige – hur ser systemet ut?	3
Panelsamtal: Målgruppens perspektiv på integration i praktiken	3
Panelsamtal: Aktörernas perspektiv på integration i praktiken	4
Hur har svensk integrationspolitik sett ut historiskt och vad karakteriserar den idag? Henrik Emilsson, Malmö Högskola	6
Workshop 2 Integration som regional tillväxtfråga – rollen	20
En tur i rollernas värld, Tobias Schölin, Region Skåne	20
Workshop 3 Integration som regional tillväxtfråga – verktygen	30
Vad betyder platsen för integrationen? Om utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden, Bo Wictorin	30
Workshop 4 Utblick och framåtblick	39
Inledning	39
From migrants to workers, Åsa Ström Hildestrand, Nordregio	39
Skråblick på integrering i Sverige och Norge, Marianne Solbakken och Mona Handeland, Distriktssenteret	44
Erika Nilsson, Näringsdepartementet	46
Morgondagens integrationspraktik, Ali Osman, Stockholms universitet	49
Hemläxa om våra roller	53

Workshop 1 Integrationspolitik i Sverige – hur ser systemet ut?

21-22 september, Malmö

Panel samtal: Målgruppens perspektiv på integration i praktiken

Lärprojektet Integration har haft sin första träff. I panel 1 träffade vi Jenny Kirsten Bille, initiativtagare Näringslivsuppropet Malmö, Wadhah Ali, kemiingenjör från Yemen och Amina Yama, projektledare, Somali Information and Business centre.

Wadhah Ali kom till Sverige för ett år sedan. Han läser svenska och söker jobb. Och han har sökt många.

– Man måste integrera sig och börja med att lära sig språket. Det öppnar dörrar. Men jag tror att nyanlända, framförallt med högre utbildning, behöver praktik snarare än jobb. Att prata med arbetsgivaren och arbetsmarknaden är svårt. Arbetsgivaren kan inte se skillnad på vem som har och inte har tillåtelse att arbeta. Jag får ofta förklara att jag får arbeta. Arbetsförmedlingen måste koncentrera sig på att informera om detta.

Amina Yama flyttade till Sverige 1995. Som ung, och med en examen, kände hon mycket frustration.

– Jag visste ingenting om Sverige, kände i princip endast till ABBA. Jag hamnade i Lund som var en internationell stad med många studenter och personer från hela världen. Men det fanns inga språkcaféer och SFI var inte vad det är i dag. Jag var frustrerad. Min rumänske SFI-lärare blev min räddning. Hon var nyckeln som gjorde att jag stannade, utan henne hade jag inte varit i Sverige i dag.

I dag jobbar Amina Yama med att andra ska slippa känna samma frustration.

– Jag hjälper till att förvandla deras livserfarenhet till en styrka i jobbsökandet. Svenska utbildningar är inte bäst i världen, man kan inte ha dem som riktmärke. En person som själv gjort resan, bland annat genom byråkratin och SFI, är viktig för att visa att det finns andra vägar att gå.

Jenny Kirsten Bille menade att kompetensinventeringen är viktig.

– Jag träffade person som kom till Sverige och fick fel yrkestitel när den skulle beskrivas på svenska. Det var först när hon träffade mig (som är landskapsingenjör) som vi konstaterade att hon inte var landskapsarkitekt utan trädgårdsingenjör. Och utan en korrekt översättning blir det väldigt svårt att söka relevanta jobb.

Hon berättade om ett exempel från Simrishamn där en boende på en flyktingförläggning tog initiativ till att kompetensinventera sin egen förläggning.

– När det spred sig till kommunen gav man den personen fortsatt jobb med detta. Det har varit viktigt när kommunen i dag skapar praktikplatser. Vi vet i dag inte vilka som sitter i flyktingförläggningarna och väntar. Vi skulle hitta dem lättare om de var inne i arbetsförmedlingsprocessen.

Vi reflekterade

Några av reflektionerna efteråt var att vi ofta är styrda utifrån system, strukturer, värderingar och normer och behöver jobba mer med individen och se dennes resurser. Som varande majoritet måste vi tänka på hur vi kan släppa in. Kanske är det en ledningsfråga hur vi släpper in. Som medarbetare kan man göra sin del och uppmana arbetsgivaren att ta in någon med annan bakgrund. Vi har ett systemfel där vi byggt upp olika system för att hantera utbildning, arbetsmarknad med mera. När det kommer människor som inte passar in i våra system kan vi inte hantera det.

Panelamtal: Aktörernas perspektiv på integration i praktiken

I panel 2 medverkade Jenny Kirsten Bille, initiativtagare Näringslivsuppropet Malmö, Paul Andersson, verksamhetssamordnare, Arbetsförmedlingen, Shatila

Salami, Räddningstjänsten, Henrik Nilsson, processledare, Nätverket idéburen sektor, Lena Alderskiöld, migrationstrateg, Landskrona stad samt Katja Wänberg, Projektledare för Boulebars Akademi. Här handlade det om potential och hinder.

Hur drar vi nytta av potentialen? Hur ser hindren ut?

– Etablering av nyanlända och integrationsprocessen är väldigt aktörtäta, den kräver mycket samverkan. Systemen är inte alltid kompatibla men vi försöker nå ut till varandra. Då måste man förstå varandras kontexter, menade Lena Alderskiöld.

Paul Andersson berättade om Försäkringskassan genom sina ”One-Shop-Stop-mötesplatser” där arbetsförmedlingen, försäkringskassan och kommunen finns på en och samma plats med syfte att påskynda handläggningen i de initiala skedena.

– Processen som idag tar sex veckor kan kapas till sju, åtta timmar.

Jenny Kirsten Bille berättade Näringslivssamverkan har valt strategin att lägga problematiken åt sidan och i stället mata sig i stället med goda exempel.

– Vi ställer alltid frågan till de vi möter, både arbetsgivare, näringsliv, arbetssökande: Vad behöver du hjälp med och vad kan du erbjuda? Att inte se problematiken är en lösning vi tillämpar.

Räddningstjänsten har haft ett pilotprojekt om kunskapsutbyte genom hemmaträffar, som varit lyckat och nu blivit permanentat. Tillsammans med representanter från Malmö stad och Räddningstjänsten träffar de kvinnor i Rosengård.

– Vi är oss själva, utan uniform, och vi talar om samhällsregler. På det sättet bygger vi nätverk med bättre förståelse, berättade Shatila Salami.

I projektet Risk samarbetar Räddningstjänsten med polisen och socialtjänsten.

– Vi får information om någon spårat ur, och tar hand om ungdomarna en gång i veckan och gör aktiviteter och pratar.

Amina Yama lyfte civilsamhällets och de ideella föreningarnas stora betydelse och efterfrågade samhällsinformation på flera språk.

– I föreningarna möts man på lika villkor. Är du ny i ett land diskuterar du inte med en myndighetsperson – du informeras. Vi har sett att personer får alldeles för mycket information om rättigheter och skyldigheter, och ofta är den dessutom felaktig. Det blir mycket svårt att ta in. Det saknas också information på många språk.

Hur har svensk integrationspolitik sett ut historiskt och vad karakteriserar den idag? Henrik Emilsson, Malmö Högskola

Henrik Emilsson, forskare på Malmö högskola gav oss en historisk tillbakablick på svensk integrationspolitik.

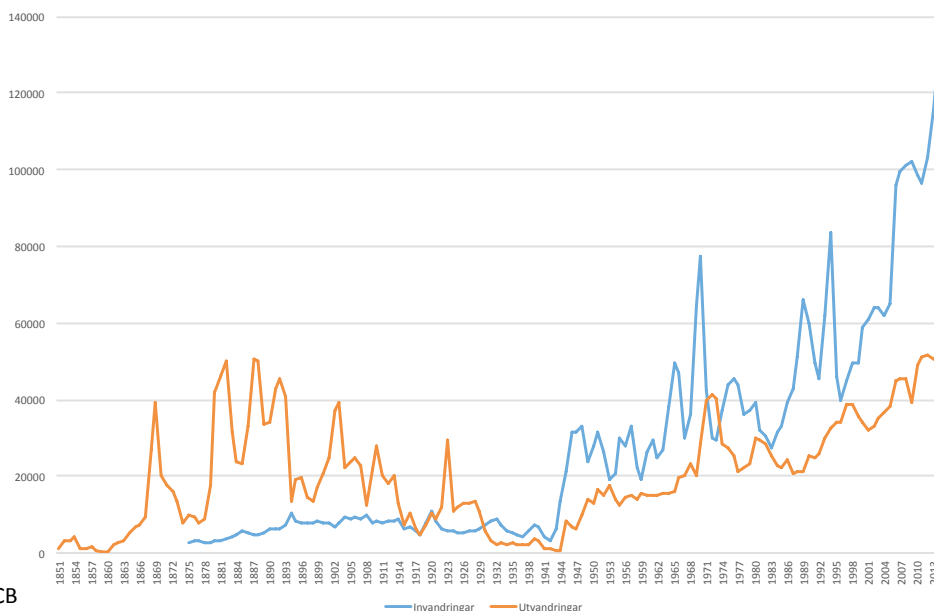
Vilka förutsättningar har vi när vi talar om integration, hur har politiken förändrats, hur ser det ut i Sverige jämfört med i andra länder och vad står vi inför i dag?

1. Migrationen till Sverige
2. Utvecklingen av svensk integrationspolitik
3. Svensk integrationspolitik i internationell jämförelse
4. Dagens integrationsutmaning

1. Migrationen till Sverige

In och utvandring från Sverige 1851-2015

Källa: SCB

Blå linje – invandring, röd – utvandring.

Utvandringen till Amerika från mitten av 1800-talet till 1920 syns tydligt ovan. Först efter andra världskriget hade vi en större invandring till Sverige. När kriget var slut var mindre än två procent av Sveriges befolkning utrikes födda.

Den stora arbetskraftsinvandringen ägde rum i slutet på 60-talet. Den stoppades på 70-talet och gick då över till flyktinginvandring. Sedan ökade den vid 90-talet under inbördeskriget i Jugoslavien, och sjönk därefter igen. De senaste tio åren har vi sett en tydlig ökning. Även om flyktingkrisen avtar kommer invandringen att ligga på historiskt höga nivåer på åtminstone 100 000 personer per år. Detta måste hanteras – flyktingkris eller ej.

Vad är speciellt med Sverige?

Till Sverige kommer en mycket större andel av invandrare (60 procent) som är skyddsbehövande eller familjeinvandrare än till andra länder. De kommer utan garanterad försörjning. EU-medborgare får bara flytta om de har försörjning.

Andelen invandrare som är skyddsbehövande eller familjeinvandrare, 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Austria		32	34	32	21	19
Belgium	38	43	42	37	36	36
Denmark	15	16	17	13	13	17
Finland	45	52	52	49	48	48
France	58	49	48	45	43	43
Germany	39	30	30	22	18	19
Ireland		22	8	48	19	23
Italy	33	33	29	29	35	36
Netherlands	34	34	32	31	26	30
Norway	30	43	28	30	30	31
Portugal	40	33	35	39	38	36
Spain	20	25	19	17	15	20
Sweden	63	64	58	52	59	67
United Kingdom	15	16	13	15	16	16

Källa: OECD

Siffran för de andra europeiska länderna är mellan 20 och 40 procent.

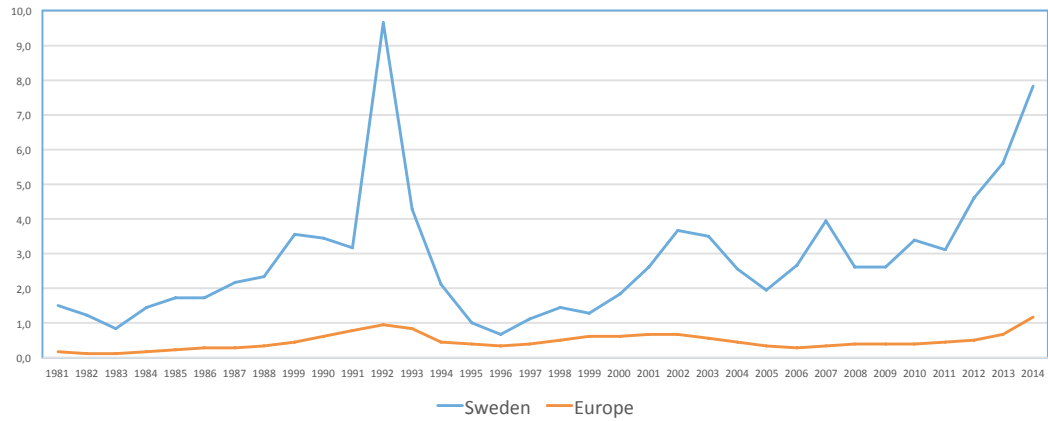
Danmark har lika stor invandring i relation till folkmängd som Sverige, men den består av EU-medborgare och arbetskraftsinvandrare. Norge har större invandring än Sverige i procent av befolkningen, men dit kommer en tredjedel som flyktingar.

Mixen av invandring till Sverige gör att vi har en större utmaning än våra grannländer i nordvästeuropa eftersom de flesta som kommer till landet inte har garanterad försörjning. Vi har utmaningen på grund av att vi i Sverige drivit en annan politik.

Detta är ett annat sätt att visa att vi haft en annan profil på vår invandring.

Asylsökande per 1000 invånare 1981-2014

Källa: UNHCR

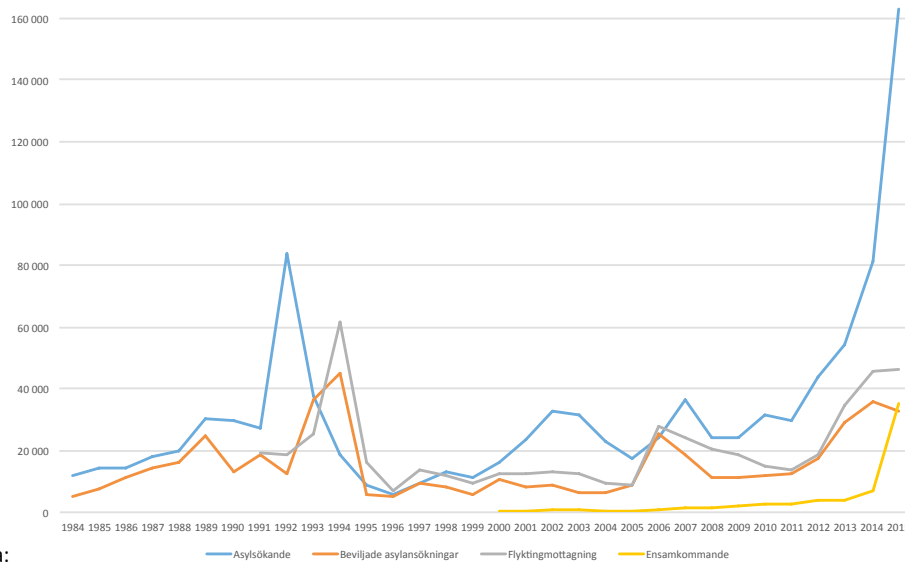
Orange linje genomsnittet i Europa, blå Sverige.

Långt innan flyktingkrisen hade vi en asylinvandring som var cirka 7 till 10 gånger högre än EU-genomsnittet. Det är alltså inte något nytt som hänt i Sverige i och med den senaste flyktingkrisen. Det har varit så under de senaste 30-40 åren.

Blå linje i diagrammet nedan visar asylsökande till Sverige, orange beviljade ansökningar, grå flyktingmottagning (i kommuner) och gul visar ensamkommande.

Asylsökande och flyktingmottagning 1984-2015

Källa:
Migrationsverket

I diagrammet syns att bara en bråkdel av de som sökt asyl får uppehållstillstånd. Just nu har vi endast 35-40 000 människor i introduktionsprogrammen, nästa år kommer de att vara 80 000 personer, år 2018 85 000 personer, innan det minskar igen.

Integrationsutmaningen av flyktingkrisen har knappt påbörjats. Den påbörjas nu och kommer att pågå några år. Antal beviljade asylansökningar låg länge på 10 000 per år, efter Jugoslavienkrisen.

2. Utvecklingen av svensk integrationspolitik

1960-tal

Den universella välfärdsstaten – ingen gästarbetarpolitik.

Från början kallade vi detta invandrarpolitik.

Grunden med lika rättigheter och full tillgång till samhällets service har kännetecknat svensk integrationspolitik sedan 60-talet. Vid den stora arbetskraftsinvandringen på 1950-, 60- och 70-talen bestämde Sverige att inte ha någon gästarbetarpolitik. De som fick stanna skulle ha samma rättigheter som svenskar, de skulle omfattas av välfärdsstaten på samma villkor. Den solidariska lönepolitiken var viktig, man ville inte ha lönedumpning eller lönekonkurrens. Vi

la grunden till den svenska integrationspolitiken innan vi ens hade en integrationspolitik, genom att ge folk lika rättigheter.

Detta var precis tvärt emot vad man gjorde i till exempel Storbritannien och Tyskland där man såg arbetskraftsinvandringen som en billig arbetskraft, de som kom var gäster och skulle aldrig vara en del i samhället.

1975

Invandrar- och minoritetspolitik. Den första sammanhållna invandrarpolitiken. Mångkulturalism. Målen var jämlikhet, valfrihet och samverkan.

År 1975 kom den första riktiga integrationspolitiken. Den kallades invandrar- och minoritetspolitik. Invandrargrupperna som kom till Sverige skulle bli och behandlas som nya nationella minoriteter; som samer eller tornedalsfinnar. Det var en politik gentemot gruppen. Målen var jämlikhet, valfrihet och samverkan. Med jämlikhet menades lika rättigheter, men man skulle få välja om man vill ”vara svensk”. Man började med stöd som hemspråksundervisning, till kulturföreningar, och till program på tv och radio.

Sen blev det en debatt om valfrihetens gräns. Vad är det att vara svensk och bo i Sverige, ska man anpassa sig? Hur? Var går gränsen?

1985

Invandrarpolitik: Ett steg bort från mångkulturalism. Regeringen överförde ansvaret för flyktingmottagning från Arbetsförmedlingen till Migrationsverket och kommunerna. Introduktionsprogram sätts.

Nu fick vi en invandrarpolitik. Invandrare skulle INTE längre bli nya nationella minoriteter, de skulle vara invandrare. Man börjar bygga upp introduktionsprogrammen. Sedan denna tid har vi inte haft en officiell mångkulturell politik. Många av insatserna som hemspråksundervisning levde visserligen kvar, men samtidigt överfördes ansvaret för flyktingar till Migrationsverket och kommunerna. Infrastrukturen för svensk politik är inte mycket annorlunda i dag än 1985.

1998

Integrationspolitik. Den nya integrationspolitiken reflekterar en ökad fokusering på individuella rättigheter och individuell jämlikhet.

Integrationspolitiken från 1998 har vi än i dag. Det finns inget nytt styrande dokument eller policy än den mer än 20 år gamla propositionen.

I den nämns inte ”mångkulturalism” en enda gång. Man tar helt avstånd från grupper och talar i stället om ”individuell mångfald”. Ordet mångfald nämns hundratals gånger. Här är det mainstream som gäller – inte en invandrapolitik utan en politik för alla. En politik både för samhället, samhällets institutioner och för de som invandrar. Den som kommer ska anpassa sig och det ska också samhället. De är generella insatser som gäller, med undantag för under den första tiden i Sverige.

Vi har samma princip i dag – med generella insatser och specifika för nyanlända som fått skydd i Sverige.

2006 när alliansen tillträdde första gången inrättas ett integrationsdepartement. 2010 avskaffades detta och integrationsarbetet lades på arbetsmarknadsdepartementet.

Integrationspolitiken sedan 2008

Målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

2008 kom en integrationsstrategi från dåvarande alliansen som pekade ut mål och insatser inom olika samhällsområden. Integrationspolitiken skulle genomföras inom ramen för den generella politiken som riktar sig till alla oavsett bakgrund. Den kompletteras med särskilda insatser för nyanlända invandrare under deras första år i Sverige.

2010 kom etableringsreformen. Staten tar över ansvaret från kommunerna för nyanlända invandras etablering.

2014

Regeringen avskaffar integrationspolitiken!?

I dag är det tveksamt om vi har en integrationspolitik. I maj 2016 fick vi en etableringsminister, Ylva Johansson, men hon är egentligen inte minister för integrationspolitiken. Det är lite tveksamt vad status är på denna front. Svensk integrationspolitik i dag är insatser snarare än inriktning. Man lägger största krutet på nyanlända.

Av statens budget för integration går 98 procent till det som är bestämt i propositionen om etableringsreformen (2009/10:60).

Text från regeringens hemsida, nyanländas etablering:

“Området handlar om att skapa fler förutsättningar för att nyanlända snabbt ska komma i arbete eller utbildning. Alla steg i mottagandet ska syfta till att hitta ett

jobb. Området omfattar också ersättning till kommuner för flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande flyktingbarn.”

Vi reflekterade

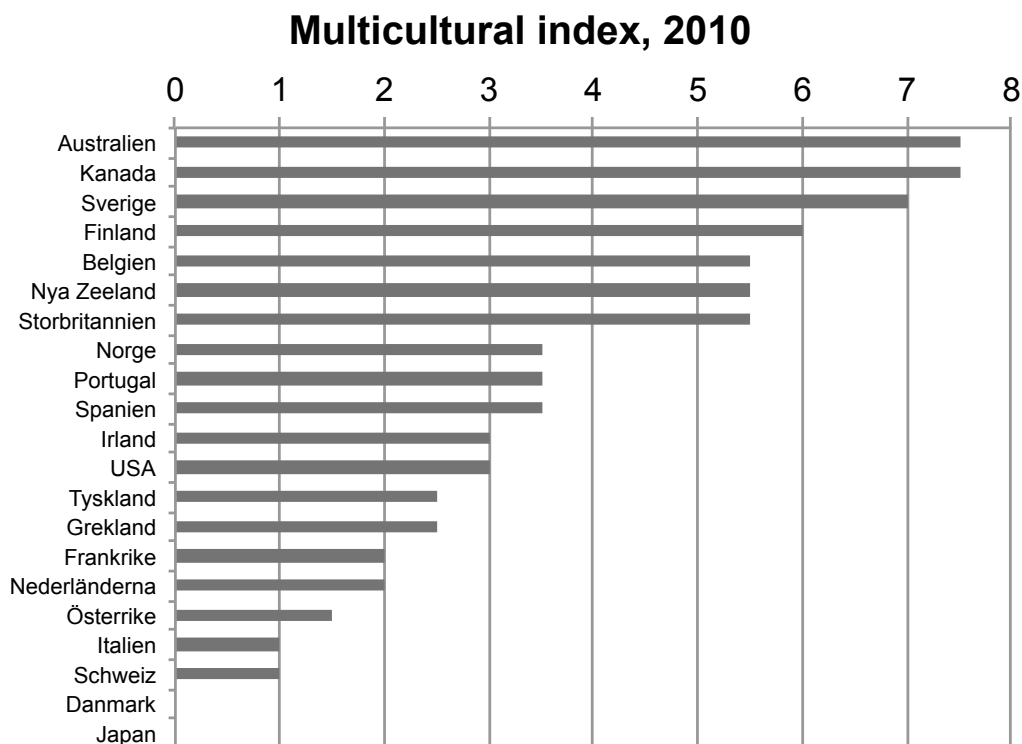
- Det var skönt att höra, det förklarar varför otydligheten är så påtaglig. Om man inte ens vet om man har en integrationspolitik.
- I dag ska alla göra det så det är svårt att veta: Vad betyder det inom skola, arbetsmarknadspolitiken.
- Ska vi egentligen sluta prata om just ”integration”?

Henrik: Man byter ord hela tiden. Carl Dahlström, Göteborgs universitet, har i sin forskning visat att trots namnbyten är politiken likadan.

Vad man praktiskt gör och vad staten finansierar skiljer sig inte så mycket från när vi kallade det mångkulturell politik. I dag vill man ibland hellre prata om inkludering. Men det betyder egentligen samma sak. Om man går tillbaka i dokument och läser handlar det om ömsesidig anpassning, mainstreaming och att nyanlända ska registreras.

3. Svensk integrationspolitik i internationell jämförelse

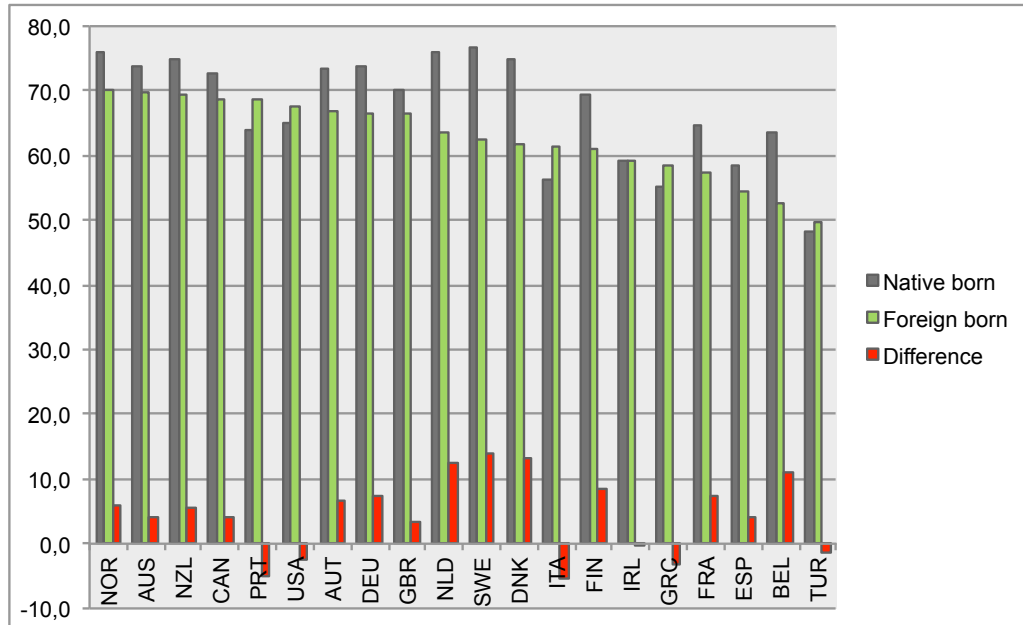
Hur mångkulturell är politiken i olika länder?

I tabellen ligger Sverige på 7,8 poäng bara Kanada och Australien ligger före. Vad innebär det? Har vi en mångkulturell politik? Vad kallas mångkulturalism?

Indexet ovan har man fått fram genom att använda åtta kriterier som: Har man gett uppdrag till public service att ta hänsyn till befolkningens mångfald? Kan man ha undantag vad gäller polisuniform? (Får man ha en sikhisk turban?) Har man antidiskrimineringslagstiftning. Politiskt sett har vi alla de insatserna i Sverige, men vi kallar inte detta mångkulturalism. Vi kallar det politik för mångfald och inkludering.

Sysselsättning för inrikes och utrikes födda i utvalda OECD länder, 2011

4. Dagens integrationsutmaning

Regeringens förslag i 2017 års budget:

- 10 miljarder kronor till kommunsektorn för 2017 och framåt. Denna förstärkning ska inledningsvis särskilt stötta de kommuner och landsting som har störst behov av investeringar till följd av det stora antalet asylsökande och nyanlända.
- Förstärkning av tidiga insatser för asylsökande (pengar till civila samhället, folkbildning, kompetensinventering). (265 miljoner)
- Ökade resurser för etableringsprogrammet (Arbetsförmedlingen, snabbspår, lärlingsvux, ändrade nystartsjobb)
- 85 000 personer kommer att vara inskrivna i etableringsprogram 2017–2018

”flyktingmottagning” 2013

	Befolkning	Mottagning	Mottagna per 1000 personer
Kronobergs län	187 156	1371	7,3
Gävleborgs län	277 970	1859	6,7
Södermanlands län	277 569	1770	6,4
Jämtlands län	126 461	778	6,2
Västmanlands län	259 054	1526	5,9
Östergötlands län	437 848	2206	5,0
Dalarnas län	277 349	1386	5,0
Jönköpings län	341 235	1555	4,6
Örebro län	285 395	1265	4,4
Blekinge län	152 757	617	4,0
Kalmar län	233 874	917	3,9
Västra Götalands län	1 615 084	6084	3,8
Riket	9 644 864	33797	3,5
Västernorrlands län	242 156	835	3,4
Västerbottens län	261 112	781	3,0
Värmlands län	273 815	817	3,0
Skåne län	1 274 069	3146	2,5
Stockholms län	2 163 042	5145	2,4
Norrbottnens län	249 436	557	2,2
Uppsala län	345 481	743	2,2
Hallands län	306 840	425	1,4
Gotland	57 161	14	0,2

Mottagningen är mycket jämnare fördelat än vad som framgår i debatten.

- Bara tre kommuner (med en befolkning på sammanlagt 35 000) tog inte emot någon 2013: Skurup, Öckerö och Lekeberg.
- Ytterligare fyra kommuner tog emot färre än snittet inom EU (0,3 personer per 1000 invånare).
- Hade dessa sju kommuner tagit emot lika många som snittet i Sverige (3,5) hade det skapats 485 nya platser.
- Lund är den staden över 100 000 invånare som tar emot lägst andel (0,6).
- Om de skulle ta emot lika många som snittet skulle mottagningen varit 400 istället för 71.
- Om alla städer med lägre mottagande än 1 per 1 000 invånare (dessa har en total befolkning på 1,16 miljoner invånare) skulle ta emot som snittet i Sverige skulle det skapas 3 400 nya platser. Detta är bara 10 procent av 2013 års mottagande.
- Av de 22 kommuner som tar emot flest i förhållande till sin folkmängd är det bara Södertälje som ligger i en av de tre storstadsregionerna.

Slutsatser: Jämnare fördelning är ingen lösning. Alla måste ta emot fler!

Spridning av flyktingmottagningen

- Idag deltar alla Sveriges 290 kommuner i flyktingmottagningen.

år 2005	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010	år 2011	år 2012	år 2013	år 2014
227	274	267	276	281	282	286	287	287	290

- Flyktingmottagningen är inget

NORRKÖPING	917	6,9
HELSINGBORG	759	5,7
MALMÖ	1546	4,9
GÖTEBORG	2504	4,7
ÖREBRO	601	4,3
JÖNKÖPING	544	4,2
VÄSTERÅS	553	3,9
LINKÖPING	447	3,0
UPPSALA	541	2,6
STOCKHOLM	1880	2,1

← Mottagning per 1000
invånare. Genomsnittet i
Sverige är 4,8 under 2014

	2013		2014	
	Mottagna	Per 1000 invånare	Mottagna	Per 1000 invånare
Kronobergs län	1371	7,3	1611	8,6
Gävleborgs län	1859	6,7	2390	8,6
Blekinge län	617	4,0	1204	7,9
Södermanlands län	1770	6,4	2169	7,8
Kalmar län	917	3,9	1821	7,8
Västmanlands län	1526	5,9	1869	7,2
Jönköpings län	1555	4,6	2229	6,5
Jämtlands län	778	6,2	826	6,5
Örebro län	1265	4,4	1841	6,5
Dalarnas län	1386	5,0	1678	6,1
Västernorrlands län	835	3,4	1445	6,0
Värmlands län	817	3,0	1469	5,4
Östergötlands län	2206	5,0	2249	5,1
Hallands län	425	1,4	1497	4,9
Västra Götalands län	6084	3,8	7798	4,8
Riket	33797	3,5	45836	4,8
Skåne län	3146	2,5	5556	4,4
Västerbottens län	781	3,0	995	3,8
Uppsala län	743	2,2	915	2,6
Norrbottnens län	557	2,2	651	2,6
Stockholms län	5145	2,4	5599	2,6
Gotland	14	0,2	24	0,4

	2013		2014	
	Mottagna	Per 1000 invånare	Mottagna	Per 1000 invånare
Kronobergs län	1371	7,3	1611	8,6
Gävleborgs län	1859	6,7	2390	8,6
Blekinge län	617	4,0	1204	7,9
Södermanlands län	1770	6,4	2169	7,8
Kalmar län	917	3,9	1821	7,8
Västmanlands län	1526	5,9	1869	7,2
Jönköpings län	1555	4,6	2229	6,5
Jämtlands län	778	6,2	826	6,5
Örebro län	1265	4,4	1841	6,5
Dalarnas län	1386	5,0	1678	6,1
Västernorrlands län	835	3,4	1445	6,0
Värmlands län	817	3,0	1469	5,4
Östergötlands län	2206	5,0	2249	5,1
Hallands län	425	1,4	1497	4,9
Västra Götalands län	6084	3,8	7798	4,8
Riket	33797	3,5	45836	4,8
Skåne län	3146	2,5	5556	4,4
Västerbottens län	781	3,0	995	3,8
Uppsala län	743	2,2	915	2,6
Norrbottnens län	557	2,2	651	2,6
Stockholms län	5145	2,4	5599	2,6
Gotland	14	0,2	24	0,4

Vi reflekterade

- Vi kommer från väldigt olika organisationer, det påverkar vad man lägger i integrationsuppdraget.
- Integrationsfrågan, det är kommunerna som driver den, och gör det bra. Frågan är hur vi från regionerna kan matcha in oss?
- Vi har diskuterat begreppet. Vad menar vi med integration? Vem gäller det? Om vi här ska komma fram till regionens roll, måste vi börja med att enas om vad vi menar med integration.
- Det är mycket fokus på akademiker, vi behöver ha fokus även på andra grupper (grundskola nio år, nyanlända).

Länkar

Om etableringsreformen

<http://www.migrationsinfo.se/arbetsmarknad/etableringsreformen/>

Proposition 2009/10:60

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/nyanlanda-invandrares-arbetsmarknadsetablering--_GX0360

Lästips

The Rise and Fall of the Miraculous Welfare Machine

Immigration and Social Democracy in Twentieth-Century Sweden, Carly Elizabeth Schall

– Detta var skönt att höra, det förklarar varför otydligheten är så påtaglig. Om man inte ens vet om man har en integrationspolitik”, reflekterade en av deltagarna.

– Jag deltog 2005 i ett projekt på Linköpings universitet, ett uppdrag från Svenska Handelskammaren. Jag skulle i rollen som utrikesfödd akademiker möta arbetsgivare. Jag var på en näringslivsorganisation som praktikant. Jag träffade ett 40-tal företag i Östergötland; från banker till industri. Frågor jag ställde var: Varför tar ni inte emot utländska akademiker? Och varför är det så svårt för en utrikesfödd akademiker att få jobb? Studien är inte vetenskaplig. Jag såg tre huvudargument från arbetsgivarna:

1: Det är lättare att ta in någon man känner än inte känner.

2: Det är svårt att bli av med arbetskraft när man anställer. Finns den minsta misstanke om att det finns brister i språk eller i kompetens tar man hellre det säkra före det osäkra.

3: Jag som chef inser vikten av mångfald, men när vi rekryterar säger mina medarbetare: Ta inte bara in någon invandrare.

Jag möter fortfarande detta dagligen. Detta måste diskuteras, vi måste prata om det. Jag har helt nyligen nu suttit med ett stort företag och diskuterat detta. Och man vågar inte riktigt. Jag blir trött på att vi pratar. Vi som regioner måste mobilisera både privata och offentliga arbetsgivare, prata med dem om att de måste öppna upp. Och vi måste jobba med attityder.

Workshop 2

Integration som regional tillväxtfråga – rollen

17 november, Stockholm

Vilka är våra roller i det regionala integrationsarbetet? Och hur ser systemet vi verkar i ut? Detta var i fokus på den andra träffen i läroprojektet Integration – regionernas roll.

**En tur i rollernas värld,
Tobias Schölin, Region Skåne**

Tobias Schölin gav oss en guidad tur i rollernas värld.

– I Region Skåne har vi tagit fram två bilder med roller. Det första exemplet visar sex roller vi kan anta i det regionala utvecklingsarbetet.

- Kunskapsgeneratorn – att ta fram ny och översätta befintlig kunskap, att vara en länk mellan forskning och praktik, att göra vettiga och användbara analyser.

- Planupprättaren – vissa planer måste vi upprätta, andra tar vi fram för att vi vill.
- Processledaren – en vanlig roll i utveckling.
- Finansiären – vi finansierar utvecklingsprojekt, projekt och vår basverksamhet. Det kan handla om allt från folkhögskoleaktiviteter till innovationsfrågor, företagsstöd, checkar från Tillväxtverket och annat som faller på vårt bord att jobba med.
- Kunskapsspridaren – vi genererar inte bara kunskap, vi ska också sprida den.
- Lobbyisten – en roll vi har gentemot olika nivåer: EU, nationell, myndigheter, lokala och kommunala.

I andra exemplet visade Tobias Fem roller i det regionala integrationsarbetet.

– 2014 antog den dåvarande regionala tillväxtnämnden i Skåne en handlingsplan för integration för tillväxt. I den pratar man om det tillväxtdrivna sättet att tala om integration. Man pekar ut fem roller, som är kopplade till de sex rollerna ovan, man kan anta i arbetet.

- Vision
Att på en övergripande nivå synliggöra och skapa en attitydförändring avseende inkluderande tillväxt i allmänhet och om integration för tillväxt och jämställd regional tillväxt i synnerhet. Regionens visionära arbete handlar om att flytta positioner mot ett möjlighetsorienterat sätt att förstå, diskutera och arbeta med jämställdhet och integration ur ett tillväxtorienterat perspektiv.
- Lärande och samordning
Att ta en aktiv roll i det regionala utvecklingsarbetet genom att arbeta med att stötta såväl offentliga som privata aktörer för att skapa lärande om vad som fungerar respektive kontext i arbetet för inkluderande tillväxt ur såväl ett jämställdhets- som ett integrationsperspektiv.
- Regionalisering
Att ta ett aktivt ansvar för att sprida fungerande arbetsmodeller för integration och jämställdhet i regionen.
- Samla offentliga aktörer, näringsliv och ideell sektor
Att samla såväl offentliga aktörer, näringsliv som ideell sektor i arbetet för inkluderande tillväxt ur ett jämställdhets- och integrationsperspektiv. Rollen handlar om att ta ett regionalt ansvar för att stötta ett

sektorsövergripande arbete med jämställdhet och integration ur ett tillväxtperspektiv i de skånska kommunerna samt att aktivt skapa aktiviteter för att samla såväl näringsliv som ideell sektor i detta arbete.

- Agera föredöme
Ett internt processarbete vilket riktas mot att inkludera tillväxt i allmänhet och ett integrations- och/eller ett jämställdhetsperspektiv i synnerhet skall genomsyra samtliga uppdrag som Region Skåne arbetar med.

Vi hade tillsammans förslag på ytterligare roller vi har eller kan ha:

- Omvärldsbevakaren
- Projektutvecklaren, kanske handlar det snarare om att sprida fungerande modeller, det finns redan för många projekt.
- Kunskapsförmedlaren
- Analysförmedlaren
- Förebild. Vi agerar inte alltid som förebilder, som vi borde. Vi är homogena på våra arbetsplatser.
- Innovatörer, ibland använder vi oss av befintlig kunskap och skapar ibland nya innovationer.
- Påverkansroll, att vara nejsägare, påtala brister i icke fungerande modeller och att påtala behov och brister i regionerna.

Hur ser systemet ut och hur kan man leda det?

Tobias Schölin vägledde oss vidare i forskningen om system och om att leda dem. Vi verkar i komplexa och samtidigt globala system. Han menar att förstå dem är en nyckel till framgång när vi ska agera. Han berättade också om varför Nelson Mandela är den ultimata systemledaren och gav oss tre systemnyckelord: vi är en del av ett större system, vi behöver mer reflektion samt vi behöver medskapande – detta kan vi komma långt med.

– Vi agerar i ett spännande system. Allt hänger ihop på ett märkligt sätt. Hur ska vi styra systemet när vi i egenskap av våra roller inte har makt eller mandat att styra över någon? Som region har vi ett regionalt uppdrag att jobba med regional utveckling och tillväxt, men saknar möjlighet att gå in och styra. Vi måste ha en annan typ av ledarskap, ett som håller ihop hela systemet. Först lite kort om samtidens utmaningar:

- Komplexa, mångtydiga och globala
Systemen är rörliga och komplexa – utmaningarna vi ska hantera med

systemen är också det. Integration och migration är ytterst komplexa och dessutom globala frågor. Vi påverkas här när något händer i Syrien eller vid gränsen till Grekland. Det globala systemet får stora konsekvenser för oss.

- Ingen enkel orsak-verkan
Det finns ingen enkel orsak-verkan-logik. Frågan om varför har en utrikes född har svårt att få jobb i Sverige har många svar. Det kan handla om allt från utbildning, hälsfaktorer till diskriminering.
- Problem och problemlösning skiftar
Beroende på hur vi uppfattar problemet.
- Samhällsstrukturer och vardag
Samhällsstrukturerna hänger ihop på ett visst sätt, men i vårt vardagsarbete, hur ter det sig då?
- Många aktörer – ingen klarar det själv!
Det är många aktörer.
- Systemiska i sin natur
Utmaningarna är inte bara komplexa utan också systemiska. Allt hänger ihop.

Systembilder, som systemkartorna vi ritade till i dag, är egentligen en sorts kartor över sociala relationer. Systemen kan också vara, kulturella, tekniska och ekologiska. Ibland är de lite allt möjligt, samtidigt. Det finns ett ömsesidigt beroende i relationerna. Lite av svårigheten är att vi gärna agerar utifrån ett egenintresse. Vi tänker inte på att andra faktiskt är beroende av oss och vi är ofta dåliga på att tänka oss in i medaktörers perspektiv.

För att få ordning i våra system skapar vi gärna olika typer av plattformar. Men med det bygger vi också in en trögrörlighet.

Vi reflekterade

– Om vi som regionala utvecklare ska jobba med integration utan ett tydligt uppdrag, i system vi inte rör över och i roller som inte är tydliga. Vad kan vi göra?

Tobias: – Kan vi agera i de ”organisatoriska mellanrummen”, i rummen mellan aktörerna vi ritat in i våra aktörskartor? Kan de vara en sorts innovationsarena? I stället för att bygga gränser, och upprätthålla dom, kanske vi ska hoppa ut och befinna oss lite i vakuumet.

Ett ledarskap som ska hantera mellanrummet mellan systemen måste:

- bygga på öppenhet
- utgå från ett möjlighets- i stället för problemtänk
- vilja innovera och skapa nytt

- inte bara ha fokus på gamla tiders problemlösning, utan också på det långsiktigt värdeskapande. Att i stället för problemlösningar prata om syftet tillsammans när vi ska jobba med andra parter.
- fundera på vad organisatoriskt egenintresse medför. Vi är alldeles för ointresserade av att äga frågor, svar, uppdrag.

Vi reflekterade

– Intressant, det är precis här vi befinner oss hela tiden. Det handlar om systemutmaningar hela tiden. När man ska jobba med de här frågorna är det uppenbart gång på gång att de system vi skapat inte funkar utifrån de behov vi har i dag.

– Utifrån ett regionperspektiv är vi en objektiv aktör. Vi använder mantrat samhandling. När vi efterfrågar styrning eller en master plan är det nog för att vi försökt göra det du beskriver, agera i mellanrummen. Många av oss har nog varit modiga och tryckt på så långt vi kan komma, men vi når inte fram för vi äger inte frågan.

– Om man hade fått organisera efter dessa principer skulle vi inte ha en arbetsmarknads-, näringslivs- och analysavdelning. Då hade man hittat en utmaningsdriven organisering.

– Många av oss som jobbar med regional utveckling vill bryta systemen och jobba i mellanrummen. Då kommer det alltid någon som frågar: vad har du här att göra? Du ska inte lägga dig i detta. Om någon i stället gav mig ett uppdrag att jobba i mellanrummen, se till att gör verkstad och utmana systemen. Det uppdraget vill jag ha.

Den ultimata systemledaren

– Vem är den ultimata systemledaren? Nelson Mandela, menar Tobias.

– När han kom till makten i ett land präglad av ett förfärligt system drev han en förlåtelseprocess för att hela samhällssystemet skulle kunna leva vidare. Instinkten borde kanske varit att drivas av ett organisatoriskt egenintresse, att sätta dit rasister och fascister. Men han hade kapacitet att se det större systemet och perspektivet hela tiden. Han såg att om Sydafrika ska kunna resa sig och få en utveckling måste man komma till en sorts förlåtelse.

– I detta är reflektionen viktig. Vi behöver reflektera tillsammans och ställa oss frågan om det är en enkel lösning på ett komplext problem vi ska ha eller måste vi bli duktiga på att hantera komplexitet genom reflektion? Ibland är vi helt fokuserade på att hitta problemen som finns utanför oss. Det kan vara så att de problem som finns hos oss, och de utanför är en spegling av varandra.

– Hur kan vi börja?

- Lärande, kontinuerligt lärande, som vi gör just nu.
- Balansera, att hitta en balans när vi arbetar gentemot andra. Att inte bara prata om oss själva, våra egna regioner, ”vi tycker att”, i våra samverkansrelationer är vi ofta bara intresserade av att påverka varandra. Man berättar något för någon annan. Som om samverkan är ett internt

opinionsarbete. Vi kan bli mer utforskande tillsammans. Gemensamt utforskande i stället för opinionsarbete.

- Skapa engagemang över gränser.
- Mellanrumsarbetet.
- Kör – våga agera utanför strategin.
- Det finns hundratals strategier, kanske kan vi lägga dom åt sidan. Vi är superkompetenta alla här inne, med enorm kraft att faktiskt göra saker. Ibland kan man vara lite rebell i sitt tjänstemannautövande.
- Identifiera och arbeta med andra systemledare

Vi reflekterade

– Integrationsarbetet är oerhört delikat och känsligt. Ett område där man måste vara politiskt korrekt hela tiden. Det gör att det blir svårt att arbeta med området. Allt arbete, verksamhet handlar ju om att tillgodose vissa grundläggande behov. Vi finns ju till av en anledning. För vem finns man till? Vad ska den regionala nivån hålla på med för saker? Det sätter fokus på hela diskussionen vi har i dag, kring regionindelning. Vad ska den regionala nivån egentligen hålla på med? Vi har känt oss för, vi har tagit roller, som kanske gamla kommunförbund haft tidigare. Vi behöver prata om vilka är det som behöver oss egentligen. Vi måste hitta fläckarna där ingen annan är, där vi kunde göra nytta. För vilka finns vi till?

Vi avslutade med att i grupp diskutera tre teman:

Tema: Vad är egentligen vårt uppdrag? Hur tolkar vi det?

– Vi blev engagerade av att diskutera vem som gett uppdraget egentligen. Politikerna i regionen? Ja, rätt mycket. Staten? Ja. Ska det vara det? Är det RUS:en?

– Vårt uppdrag handlar om att vara ett nav i regionen, ha ett regionalt utvecklingsansvar, betona kunskapsperspektivet och ha strategin att inte prata direkt om integration utan om integration för tillväxt.

Tema: Vilka är vi till för?

– Allt vi gör handlar om individen som slutanvändare. Vi tänker struktur och system för individens bästa, men vi är ändå på en slags mellannivå där vi jobbar gentemot aktörerna i regionen. I mottagandet de sex första månaderna har vi tydliga uppdrag till arbetsförmedling, migrationsverk, länsstyrelsen, där är vi

mycket i dag. Men kanske borde vi lyfta frågan om attitydpåverkan, är det en puck vi kan ta?

Tema: Hur får vi ihop regional tillväxt, tillväxt, sjukvård, folkhälsa, kultur till en samlande kraft för integration? Intern samverkan.

- Internperspektiv. Vi har ett internt jobb att göra för att få en gemensam syn på vad är egentligen min roll i det här. Detta för att man också ska kunna jobba externt.
- Jag tror utifrån det horisontella perspektivet och en samsyn kanske vi skulle se utvecklingen av integrationsområdet som ett tillväxtbegrepp i mycket större utsträckning än vad vi gör i dag. Då skulle vi kunna få genomslag.
- Vi har olika mandat och spetskompetenser, det vi saknar oavsett struktur är någon med helhetsperspektiv. Vi springer på olika bollar, jobbar i olika grupper. Men det finns ingen som driver frågan integration framåt. Utan vi gör det utifrån våra egna perspektiv. Helhetstänket finns inte. Den strategiska rollen för att lyfta frågan i ett större perspektiv saknas.
- I stället för att säga att vi jobbar med tillväxt ur ett integrationsperspektiv skulle man vända på det och säga integration och mångfald som drivkraft för tillväxt och utveckling.

Check-out och tankar inför nästa träff. Vad tar du med dig från i dag?

- Intressant med exempel på hur andra jobbar. Hur har andra har lyckats med saker vi inte lyckats med.
- Att se helhetsperspektivet.
- Rollerna har blivit lite tydligare!
- Regionens roll blivit tydligare!
- – Vi behöver titta inåt för att kunna jobba utåt.
- Det är tydligt att det är otydligt. Ibland känner man att man borde ha gjort på ett annat sätt, och får frågan varför det inte hänt mer. Skönt att höra att fler har det besvärligt i frågan. Komplexiteten är enorm. Jag tycker jag har tagit ett par steg på vägen idag.
- Spännande att höra alla andra roller som finns. Det känns som vi är på rätt väg när vi är många som säger att vi måste jobba internt för att jobba utåt och att vi måste vara tydliga utåt med vilken vår roll är.

- I morse handlade det mycket om gemensamma svårigheter, eftermiddagens diskussioner mer om hur olika problem vi har i det vardagliga, vilket är hoppningivande, det betyder att vissa saker som inte funkar hos oss funkar hos någon annan. Då kan vi lära av varandra.
- Är imponerad över hur reflekterade ni är runt rollen ni faktisk kan ta. I Norge reflekterar många fylkeskommuner inte ens över att de har en roll. Jag tar med mig något helt konkret med exemplet med integrationsstrategier med en övergripande blick.
- Detta ger en push framåt. Man fastnar lätt i svårigheter och det negativa, att diskutera skillnader och svårigheter lyfter också fördelar i den egna organisationen, som man behöver uppskatta det ibland för att gå vidare.
- Jobba inåt, titta inåt. Flera av de övningar vi gjort här i dag skulle man mycket väl kunna använda på sin egen organisation.
- Det var en bra hemuppgift vi fick.

Lästips

Om organisatoriska mellanrum här:

I välfärdsproduktionens gränsland – Organisatoriska mellanrum i vård, skola och omsorg, Mats Tyrstrup, 2014.

http://entreprenorskapsforum.se/wp-content/uploads/2014/05/UV_Tyrstrup_webb.pdf

Workshop 3 Integration som regional tillväxtfråga – verktygen

26 januari 2017, Stockholm

Vad betyder platsen för integrationen? Om utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden, Bo Wictorin

Analytikernätverket har studerat olika faktorer som har betydelse för utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden. Vid tredje träffen i Reglabs i lärprojekt Regionernas roll i integrationen berättade Bo Wictorin, regional analytiker i Region Sörmland om arbetet.

De flesta av landets regioner och kommuner vill av någon anledning växa, få säger att de vill bli färre. Man vill också ha fler personer i arbete. För att uppfylla båda dessa önskingar måste man ha en växande arbetskraft. För de flesta geografiska platser innebär det fler utrikes födda. Det föds inte tillräckligt många barn i Sverige, så utan in- och utflyttning skulle vi bli allt äldre och på sikt allt färre. Vi har brist på arbetskraft och den verkar öka. Hur kan man få ihop ekvationen?

Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden

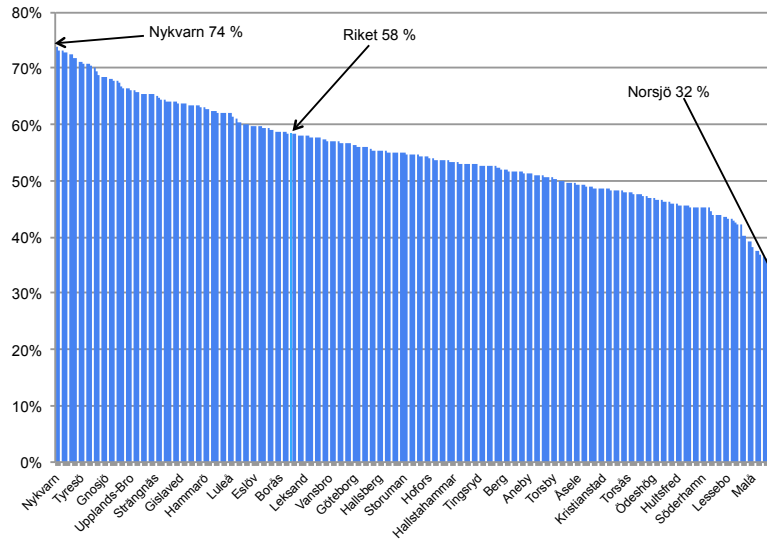
- Många olika studier gjorda som studerat frågan varför utrikes födda får eller inte får jobb.
- Färre studier som tar skillnader i geografin som utgångspunkt
- Hur stora skillnaderna är beroende av vilka geografier vi studerar.
- Finns dessutom en del mättekniska problem koppade till olika geografiska jämförelser
- Den funktionella geografin är i praktiken olika för olika grupper

Det finns många studier och mycket forskning om orsaker till att utrikes födda får jobb eller inte. Däremot ställer få frågor kring varför det verkar lättare för utrikesfödda att få jobb på vissa platser och svårare på andra. Vår frågeställning

var: Vad beror skillnaderna mellan olika platser på när det gäller andelen utrikes födda som har jobb eller inte? Vi har definierat plats som kommun.

Andel sysselsatta födda utomlands 20-64 år per kommun år 2013, i rangordning

Källa: Egna bearbetningar/SCB

Diagrammet ovan, som bygger på registerdata från SCB, visar att 74 procent av alla utrikesfödda i Nykvarn har jobb. Motsvarande siffra för Norsjö är 32 procent.

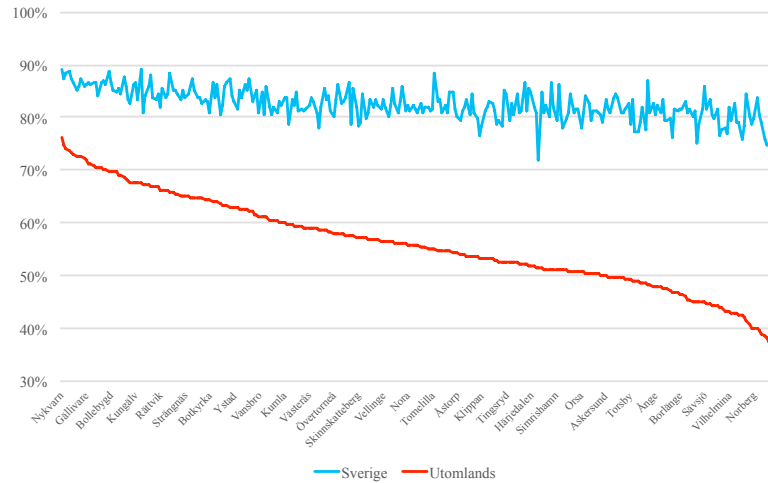
Vad kan vi säga om det? Tyder detta på att de gör det sämre i Norsjö? Nej, vi kan inte konstatera det innan vi vet mer. Vi kan endast se att skillnaden finns och fråga oss: Vad kan det bero på? Är det ett problem eller inte? I så fall stort eller ej?

Platsen har betydelse

Diagrammet nedan visar sysselsättning per kommun. Den blå kurvan visar födda i Sverige, den röda utrikes födda. Det är en stor spännvidd i andel sysselsatta mellan kommunerna när det gäller utrikes födda, medan spännvidden är mindre när det gäller svenskfödda. Det verkar alltså som platsen har betydelse.

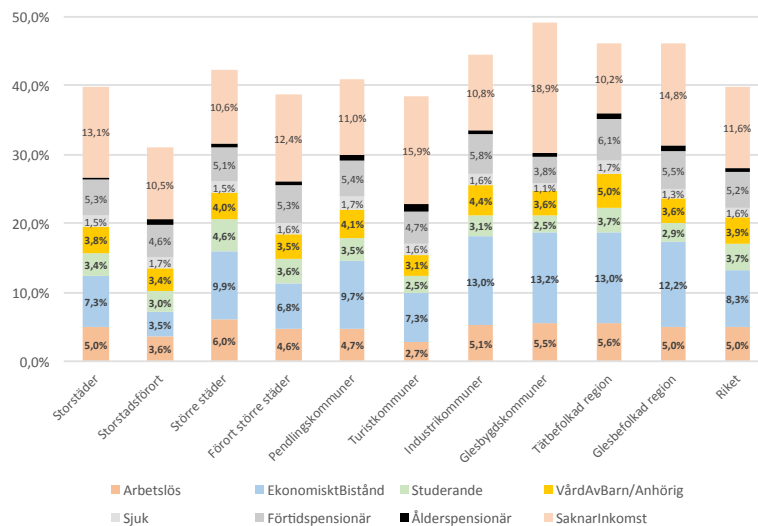
Andel sysselsatta födda utomlands respektive Sverige 20-64 år per kommun år 2014, i ordningsföljd efter sysselsatta utrikes födda

Källa: Egna bearbetningar/SCB

En ytterligare del som behövs i analysen av sysselsättning är *hur* man ska mäta om folk har jobb eller inte. Här finns vissa utmaningar. Som syns i diagrammet nedan definierar sig inte majoriteten av de som inte är sysselsatta som arbetslösa. De kan till exempel vara sjuka, studerande, pensionärer och ha ekonomiskt bistånd.

Andel ej sysselsatta 20-64 år födda utomlands efter aktivitet per kommungrupp år 2014.

Tänkbara orsaker till om man har sysselsättning eller ej

Genom att scanna befintlig forskning och tidigare undersökningar har vi funnit flera faktorer som är tänkbara orsaker till om man har sysselsättning eller inte.

Slutsatser om tänkbara orsaker från tidigare undersökningar och forskning:

1. Ålder	12. Familjesituation
2. Ålder när man kom till Sverige	13. Arbetslivserfarenhet i Sverige
3. Kön	14. Livsmiljö/normbildning
4. Utbildningsnivå	15. Kunskaper om samhällsinstitutioner
5. Utbildningsinriktning	16. Finns invandrare sedan tidigare?
6. Var man fått sin utbildning	17. Läget på arbetsmarknaden
7. Kunskaper i svenska	18. Tillgång på enkla jobb
8. Skälet till invandring	19. Arbetsgivares osäkerhet
9. Kulturell bakgrund	20. Konjunkturläget när man kom till Sv
10. Vistelsetid i Sverige	21. Namn
11. Nätverk	22. Diskriminering

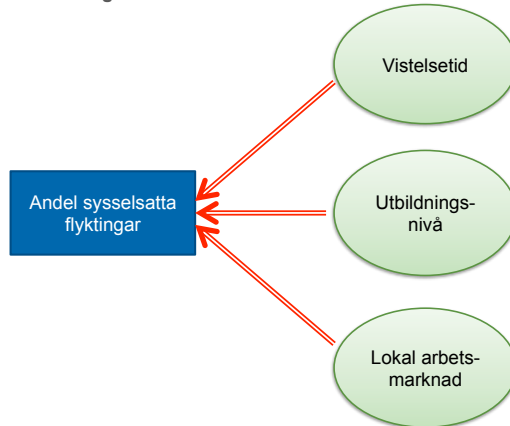
Men förutom att se på enskilda faktorer behöver man studera hur de samspelar med varandra. Det är sällan *en* sak som kan förklara skillnaden för om någon får jobb eller inte. Det räcker kanske inte med att ha utbildning, i vissa sammanhang måste man kanske till och med vara trevlig.

SKLs re förklarande faktorer

I SKLs rapport *Framgångsrik lokal integration*, SKL (2015) finns en modell med tre faktorer som förklarar en hel del när det gäller skillnader i förvärvsfrekvens när det gäller skyddsbehövande: utbildningsnivå, hur det ser ut på arbetsmarknaden och vistelsetid.

SKL:s förklaringsmodell

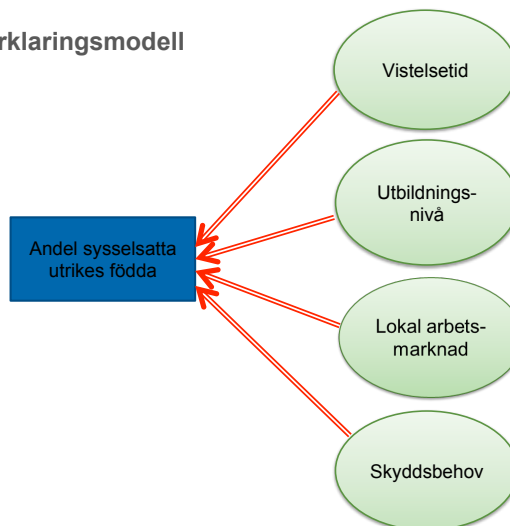
Källa: Framgångsrik lokal integration, SKL (2015), s 8

Vi kan förklara 78 procent av skillnaderna med modellen när vi prövar den på våra data från 2014. Men man behöver betrakta en större grupp än så.

Vår modell med fyra faktorer

Vi har tittat på alla som flyttat till Sverige. Vi använder skyddsbehövande som en förklaringsfaktor i vår modell, vi tittar alltså på om det spelar någon roll för förvärvsfrekvensen om man är skyddsbehövande eller inte. Och vi ser att det gör det. Sättet man kom hit på spelar roll för om man jobbar eller inte.

Förklaringsmodell

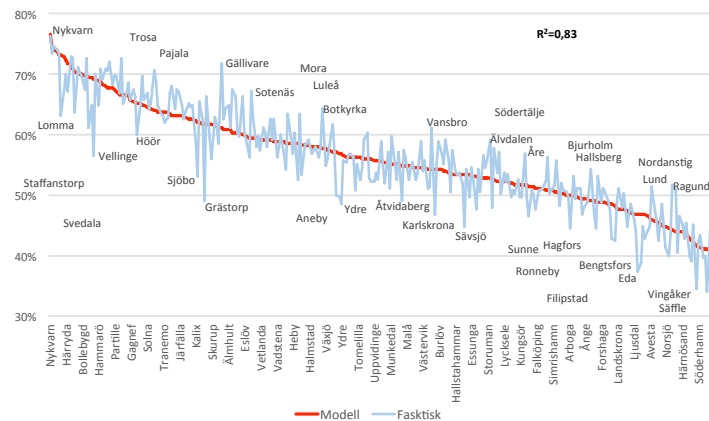
Med vår förklaringsmodell får vi en väldigt hög förklaringsfaktor, 83 procent.

Jämförelse av faktisk förvärvsfrekvens och enligt modellen

I nästa steg har vi använt modellen tillsammans med data över sysselsättning på kommunnivå (blå linje). Vi får vi en förväntad förvärvsfrekvens (röd linje). (Kommunerna är i ordningsföljd).

Förväntad (modellberäknad) och faktisk förvärvsfrekvens för utrikes födda 2014 per kommun, kommuner i rangordning efter förväntat värde

Källa: Egna bearbetningar/SCB/SKL

I Nykvarn, där flest har jobb, stämmer beräknad och faktisk förvärvsfrekvens ganska väl. Likaså i Filipstad. Men det finns variation i värdena. Skillnaden mellan det förväntade värdet av de fyra faktorerna och det faktiska visar att de måste förklaras också av något annat. Frågan är vad?

Med avstamp i det funderar och analyserar vi vidare. Ett exempel på en förklarande faktor till varför den faktiska sysselsättningen är högre än den beräknade finns i till exempel Ragunda, där man jobbat väldigt bra med mottagandet. Och det finns många andra faktorer som förklarar skillnaderna.

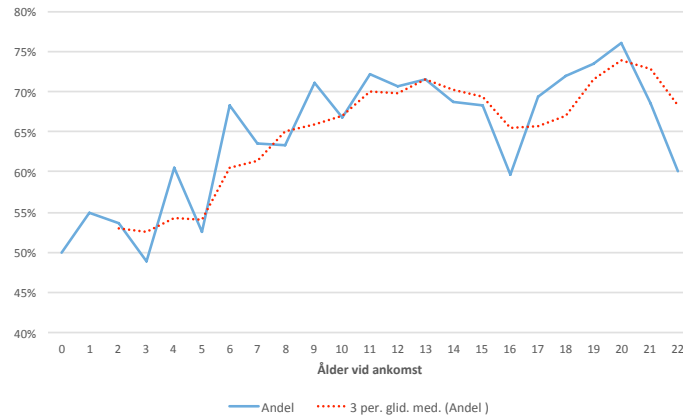
Även om vi inte vet förklaringen till alla skillnader kan man säga att detta är ett bra diskussionsunderlag. Man kan sortera bort enstaka faktorer och komma in på väsentligheter.

Ålder vid ankomst till Sverige

En faktor vi tittat på är om åldern då man kom till Sverige spelar roll för om man får arbete eller ej.

Andel sysselsatta utrikes födda 20 – 40 år i Sörmland år 2014 , vilka invandrade till Sverige år 1992 – 2000, efter ålder vid ankomst.

I exemplet ovan visas andelen sysselsatta i Sörmland efter ålder vid ankomst. Det syns en tydlig nedgång i sysselsättning då åldern vid ankomst är mellan 16-18. Det betyder att om man var så gammal när man kom finns en risk att det blir svårare att få arbete. Detta ser ut att vara en kritisk åldersgrupp. Vår slutsats blir att vi behöver titta mer noggrant på denna.

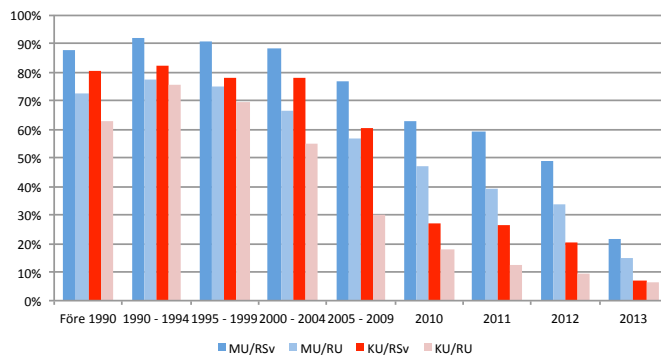
Sammanboende och gift i förhållande till sysselsättning

Vi har också ställt oss frågan om det spelar roll vem en utrikes född är gift med.

Det ser ut att spela roll för sysselsättningen om en utrikes född man är gift med en svensk kvinna, det verkar vara gynnsamt för att få jobb jämfört med om man är gift med en annan utrikesfödd. Förklaringen är troligen att man genom en i Sverige född partner har en lott som hjälper en in på arbetsmarknaden.

Andel sysselsatta utrikes födda män och kvinnor i Sörmland som är sammanboende efter vistelsetid i Sverige relationspersonens födelseland år 2013.

MU/RSv = Utrikes född man/relationsperson född i Sverige
MU/RU = Utrikes född man/relationsperson född utomlands
KU/RSv = Utrikes född kvinna/relationsperson född i Sverige
KU/RU = Utrikes född kvinna/relationsperson född utomlands

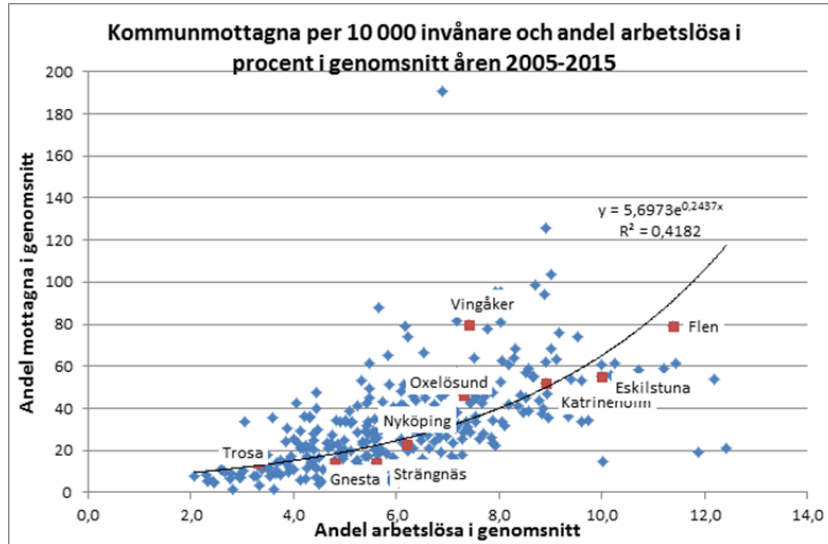
Ökad total sysselsättning får stor effekt på utrikes föddas möjlighet till arbete

Om sysselsättningen ökar med 2 procent i landet får det mycket större effekt på de utrikes födda än de som är födda i Sverige.

Ökar vi utbildningsnivån radikalt, till exempel om andelen med eftergymnasial utbildning ökar från 30 – 40 procent, blir effekten inte så stor effekt.

Det säger oss att den generella politiken för hur det är på ett ställe, och skilda produktionsförutsättningar, spelar stor roll.

Några samband som syns i diagrammet nedan är att kommuner som har låg arbetslöshet i allmänhet tar emot väldigt få, de som har hög arbetslöshet tar emot många. Tar man emot många har man hög arbetslöshet. Det är egentligen bakvända världen, om man ställer sig frågan var man ska bo för att så snabbt som möjligt komma ut i jobb. Sambandet 0,42 är väldigt starkt. Det är en fråga för den nationella nivån att ta tag i.

Diskussion runt borden

Hur kan man använda sig av evidensen? På vilket sätt blir den viktig?

- Underlaget breddar för bra dialog!
- Vi kommer att använda detta i kommundialoger.
- Behöver vi som utvecklingsstrategier ändra vårt arbetssätt? Hur kan vi hitta modeller för att ta kunskapen vidare och omsätta kunskapen.
- Detta kan användas till en stärkt dialog med forskare och praktiker.
- Jag ser jättestort användningsområde. Men vi behöver kompetensen som kan översätta vad vi kan göra med det som står i rapporten

Länkar

<http://www.delmi.se>

Utblick och framåtblick

Workshop 4

Utblick och framåtblick

22 och 23 mars, Norrköping

Inledning

Tobias inledde med en kort sammanfattning av vad vi gjort hittills:

– Första gången hörde vi från två paneler om både målgruppens och aktörernas perspektiv på integrationsprocessen och fick en historisk exposé över integrationspolitiken. Andra gången hade vi fokus på vår roll och på hur det komplexa systemet vi verkar i ser ut. Med avstamp i hur vi arbetar i Skåne gav jag några exempel på roller vi kan ta i det regionala integrationsarbetet:

- Visionär
- Samordnare aktörer för att skapa lärande
- Spridare av modeller för integration och jämställdhet
- Samordnare aktörer för att stötta ett övergripande arbete med jämställdhet och integration ur ett tillväxtperspektiv
- Föredöme genom att i interna processer och uppdrag inkludera tillväxt och ett integrations- och/eller ett jämställdhetsperspektiv

Tredje gången var temat verktyg.

– Vi diskuterade våra roller utifrån den ganska ambitiösa hemläxan och några av er visade sina verktyg. Bo Wictorin berättade om integrationsstudien och platsens betydelse för integration.

I dag är temat utblick och blicka framåt.

– Vi har diskuterat att vi bör se integration som en tillväxtfråga och att det är där vi har vårt mandat. Till en början kan det handla om att integrera den i verksamheter vi redan håller på med. Att gräva där vi står.

From migrants to workers, Åsa Ström Hildestrand, Nordregio

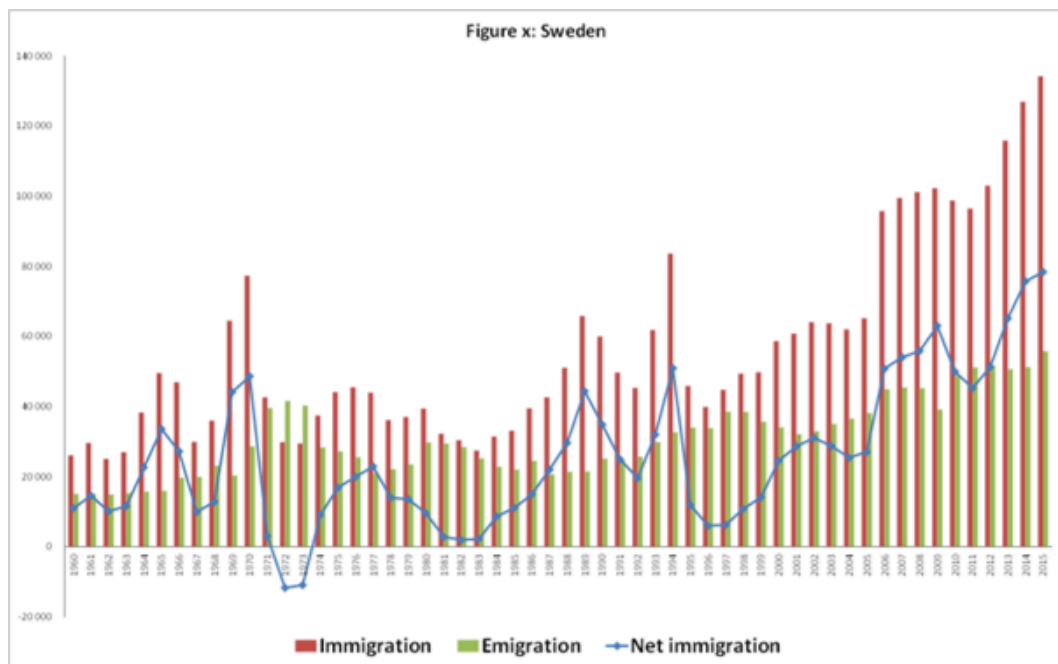
Åsa Ström Hildestrand berättade om studien ”From migrants to workers”. Den är gjord i de nordiska länderna under 2016 och tar avstamp i tanken att migration och integration är just en tillväxtfråga. Inte minst för de regioner och kommuner som har problem med befolkningsminskning. Fallstudierna är genomförda i kommunerna Ísafjörður på Island, Herøy i Norge, Krokoms i Sverige, Punkalaidun

i Finland, Frederikshavn på Nordjylland och i Klaksvik på Färöarna. Gemensamt för kommunerna är att de har problem med att få befolkningen att stanna kvar.

Största utmaningen en åldrande befolkning

Hela Norden har stark befolkningstillväxt och ganska stark invandring. De röda staplarna i exemplet från Sverige nedan visar invandring utifrån, de gröna utvandring, och den blå linjen visar nettoförändringen.

– Det är intressant att de nordiska länderna gått från att ha varit ganska begränsade invandringsländer till att vara starka. Detta påverkar utvecklingen i kommunerna i Norden väldigt kraftigt.

En fjärdedel av Nordens kommuner (knappt 290) skulle haft vikande befolkningstal utan invandringen.

– Detta har ändrats ganska snabbt över tid. I Sverige har 30 procent av befolkningen utländsk bakgrund, det placerar oss i Nordens topp. Och hur det fortsatta inflödet blir beror på vår kommande politik. Den övervägande största utmaningen för Nordens regioner i dag är inte invandringen utan den åldrande befolkningen.

Inflyttade stor betydelse för lokal arbetsmarknad

Projektet har undersökt vilken betydelse de inflyttade har på den lokala arbetsmarknaden och hur man arbetar för att få dem vilja och kunna stanna kvar.

Åsa nämner en tydlig slutsats:

– Invandrade har stor betydelse för att hålla igång arbetsplatser och service i kommunerna. Inte minst i Nordnorge, på Island, Färöarna och i Danmark. Där finns en direkt koppling till arbetskraftsbrist i flera branscher.

Boende och utbildning utmanar

Det finns också några gemensamma utmaningar. En är att kunna erbjuda boende. Åsa pekar på några saker som underlättar, som till exempel att öka tillgången till hyreslägenheter och finna sätt för att förenkla ägande.

– I Norge underlättar man ägande genom specifika lån även för nyanlända. I Jämtland jobbar man med närhetsprincipen och stöttar de asylsökande som får uppehållstillstånd att också hitta boende nära asylcentret. Det har varit en framgångsfaktor för att få folk att stanna i regionen, idag stannar betydligt fler än innan man genomförde systemet.

I Danmark har man sett att arbetsgivarna själva tar ett stort ansvar för att ordna boende för arbetstagarna man lockar till sitt företag.

Reglerna vid placering av flyktingar skiljer sig åt

– Endast Sverige har en EBO-lag. I Norge är man mer strikt, du kan inte välja var du vill bo utan boendet är kopplat till var du tar emot din etableringspeng. Detta ger kommunerna mycket bättre förutsättningar att klara av integrationen eftersom det gör det lättare att planera.

Språkfrågan är viktig för att komma in på arbetsmarknaden.

– Här är utmaningarna olika beroende på om man jobbar med arbetskraftsinvandring eller flyktingar. Vill man locka arbetskraft från EU-länderna har man emot sig att många är osugna på att lära sig ett nordiskt språk eftersom det inte är så gångbart. Flyktingar hamnar ofta på språkkurser som inte direkt leder till jobb eller är tillräckligt tydligt kopplade till arbetsmarknaden. Kunskapen om att detta är en dålig idé verkar spridas. Nu finns ett ökat fokus på att kombinera praktik och språkträning. Man är överens om att samtidig arbets- och språkträning är enda vägen framåt.

I mer perifera regioner gäller det att erbjuda utbildning på ett bra sätt när avstånden är långa. Online-kurser, olika e-learningverktyg och bra regional koordinering är a och o.

Åsa ser en trend när det gäller utbildningen.

– Den blir allt mer en del i den kommunala vuxenutbildningen.

Det viktiga civilsamhället

Civilsamhällets viktiga roll och betydelse återkommer hela tiden i studien.

– För att trivas och vilja bo kvar måste man bli socialt integrerad, då får man jobba med alla kanaler som finns. Röda korset nämns hela tiden som en viktig aktör, men det är också viktigt vad man gör i sina idrottsorganisationer eller inom kulturområdet. Och sociala nätverk leder till jobb.

– Jag tror att vi ska jobba mer strategiskt och hitta strukturer för hur vi använder det civila samhällets organisationer som en resurs. I Canada och Tyskland, som är exempel på lyckad integration, finns ett starkt civilt samhälle som engagerar sig i de nyanlända, skapar mötesplatser och ordnar mentorskap.

Koordinator och tydligt ledarskap framgångsfaktorer

– Vi fann en gemensam faktor för framgång i kommunerna – alla hade någon sorts koordinator som integrationssamordnare eller boendesamordnare på lokal nivå. Med den får man koll på vilka nyanlända som finns på platsen och vilka som fått uppehållstillstånd. Då kan man jobba med kompetensmapping och ha kontakter med arbetsgivare. Och det fanns ett tydligt ledarskap för att få dit nya medborgare.

I dag finns en trend både i Sverige, Norge och Finland att jobba proaktivt med de nyanländas kunskaper.

– I Finland, där man har många kvotflyktingar, frågar man redan innan de placeras om de kommer från stad eller land och tar hänsyn till det.

Kommentar: I april lanseras arbetsförmedlingens kompetenskartläggningsverktyg.

Validering en stoppkloss

– I Sverige har man länge diskuterat hur man får till ett bra nationellt valideringssystem. Det har varit otroligt svårt. Nu finns en valideringsdelegation med ett hur-ansvar och det kom en nationell strategi förra veckan.

Kort om vad vi lärde:

- Integration en tillväxtfråga – i alla goda exempel hade man insett detta.
- Ledarskap och en tydlig vision är viktiga.
- Ett strukturerat samarbete mellan olika aktörer behövs.
- Lokal koordinator en viktig länk mellan de nyanlända och arbetsgivare.

- Regionernas roll olika. I Danmark har de en ganska svag roll medan vi i Finland, Norge och Sverige har möjligheter som: koordinera aktörer, söka pengar från eu-fonder, jobba med landsbygdsstöd.
- Vision och ledarskap, i Herøy hade man Norges kommun hade man en tydlig inflyttningsstrategi med ett antal aktionspunkter för att lockas invånare och få de att stanna.

Åsa avslutade med att berätta om Nordregios arbetet framåt.

– Vi håller på med ett större integrationsprogram mellan de nordiska länderna. På Nordiska ministerrådets hemsida finns medel att söka för integrationsåtgärder, gärna i samarbete med en annan nordisk region. Nordic economic policy review, en årlig skrift där ett antal kända nationalekonomer tar sig an ett aktuellt ämne, har i år temat Labour market integration. Den släpps den 26 april.

Vill du veta mer om Tyskland? Ta del av OECDs nya rapport, Review on labour integration in Germany.

Vi reflekterade

- Spännande att man lyfter det civila samhället.
- Som en liten aktör, en kultur- och bildningsförvaltning, sitter vi på ett nätverk. Vi har relationer och kontakter ut till föreningar och organisationer. Just kulturen kan vara en viktig medspelare.
- Jag vill slå ett slag för IOP (idéburet offentligt partnerskap) mellan regionen och idéburen sektor som gjorts en del i Skåne.
Läs mer på Forums hemsida här. <http://www.socialforum.se/om-forum-2/ideburetoffentligt-partnerskap/>
- Detta har man gjort i Skåne: <http://utveckling.skane.se/om-regional-utveckling/samverkan-med-ideburna-sektorn/ideburet-offentligt-partnerskap/>
- Vilka är engagerade i civila samhället? Hur hinner man?
- Professor Lars Trädgårdh varnar för alltför stor tilltro till civilsamhället, läs mer: <http://www.larstragardh.se>
- Viktigt ha med sig att vi har olika välfärdslogiker i olika länder när vi till exempel ser på Tyskland. Där familjen har en helt annan betydelse än i Sverige. Det har betydelse för var vi sen kan göra.
- I alla nordiska länder har myndigheter ett stort ansvar, men du skapar inte integration mellan människorna genom att be arbetsförmedlingen ordna ett jobb. Trots att civilsamhället kanske inte har samma status och roll måste vi använda det för att få till en integration.
- Jag vill peppa alla att ta emot en nyanländ som praktikant.

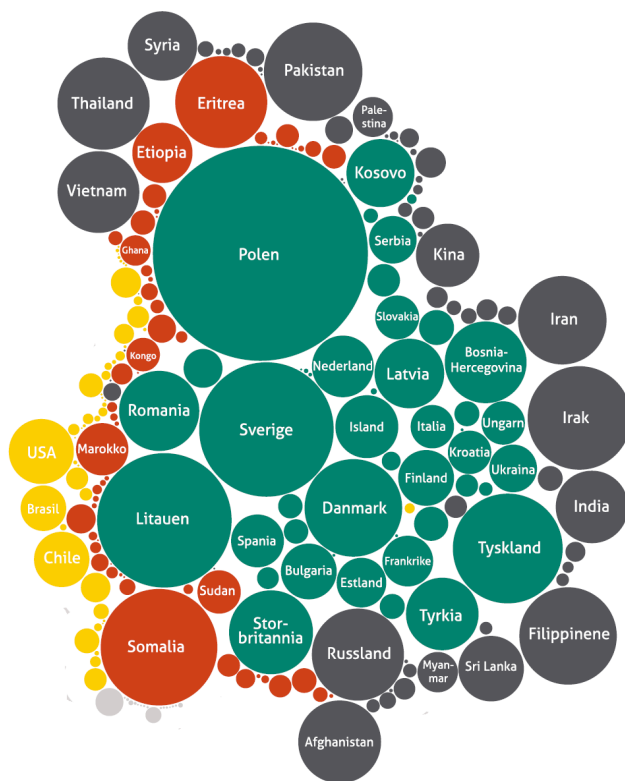
Skråblick på integrering i Sverige och Norge, Marianne Solbakken och Mona Handeland, Distriktssenteret

Marianne Solbakken och Mona Handeland reflekterade kring likheter, skillnader och vad de tar med sig från projektet.

I Norge har fylkeskommunerna (regionerna) ingen officiell roll eller tydligt uppdrag i integrationsarbetet, frågan utreds för närvarande. Norska riksdagen diskuterar en ny regionreform i Norge, en fråga handlar om norska regioner ska ta ett större mandat.

Mona och Marianne berättade om ett forskningsprojekt i Norge som understryker betydelsen av nätverk för att komma in i och behålla jobb.

- Forskarna är tydliga på att civilsamhället i Norge bör spela en starkare roll än i dag. Men de pekar samtidigt på att det blir för enkelt att överlåta inkluderingsarbetet till frivilliga och det civila samhället. Ska man lyckas måste kommuner och fylkeskommuner i mycket högre grad spela i lag med civilsamhället och den frivilliga apparaten.

Invandrare efter landbakgrund, 2016

Bilden ovan visar varifrån invandrarna i Norge kommer. Polen, Litauen, Sverige och Tyskland är de större länderna.

– Bilden har visat sig vara nyttig, den visar på ett tydligt sätt att inkluderingsfrågan handlar om en mycket större grupp än endast flyktingar. Och det är viktigt i kommunikationen att vi när vi talar om regional utveckling och tillväxt.

Forskare i Norge har undersökt vilka möjligheter invandringen för med sig i glesbygd.

– De understryker att det behövs en tydlig strategi, mandat och ledarskap, en högsta nivå som tar ansvar för inkluderingsarbetet. Vi ser dock att fler och fler fylkeskommuner har integration som en övergripande prioritering i till exempel fylkesplanen.

I Fylkesplanen för Møre och Romdal är integration en tre viktiga och övergripande strategier, tillsammans med ”omstilling” och attraktiva boende- och arbetsmarknadsregion. Man har en konkret handlingsplan för insatsområdet kultur där man pekar på civilsamhällets betydelse för integration och sätter av resurser för att arbeta med det.

Olika hantering av boendefrågan

Norge har en annorlunda bosättningsmodell än Sverige. Det finns ingen motsvarighet till EBO. KS (motsvarigheten till SKL) avtalar med norska regeringen var flyktingar ska bosättas. Enligt introduktionsloven (ett tvåårigt introduktionsprogram som vissa kategorier av nyanlända invandrare måste delta i) måste de bo två år på den plats de blivit placerade innan de kan flytta. Det leder till att de blir boende ganska länge på platsen.

– Forskning visar att du blir betraktad som en medborgare i högre grad när du äger din bostad i förhållande till att du hyr den. Detta har man tagit fasta på i Norge. Norsk stadshusbank ger lån till köp av egen bostad. Därför äger en ganska stor andel av invandrarna sin egen bostad. Boendesegregation upplevs inte lika stor som i Sverige.

Regionen ansvar för gymnasiet

I Norge har regionerna ansvar för gymnasieutbildningen.

– Vi ser att regionen tar ansvar för att anpassa utbildningsutbudet också för invandrare och till en regional arbetsmarknad. Det är en fördel, det är ett viktigt integrationsområde att jobba med gymnasieutbildning på regional nivå.

Mona och Marianne avslutar:

- Vårt huvudbudskap är att se på invandringen i ett demografiskt perspektiv, ett tillväxtperspektiv och som en del av strategisk planläggning.
- Det har varit väldigt kul att delta, vi är ett väldigt trevligt gäng. Vi menar att ni har en hög kunskapsnivå och upplever att det är en högre reflektionsnivå i svenska regioner än i norska.

Erika Nilsson, Näringsdepartementet

Erika Nilsson delade med sig av tankar och reflektioner:

- Just nu ser jag att frågan om hur vi lyfter in integration i det regionala tillväxtarbetet är hetare än vanligt. Det kan delvis bero på påverkan från diskussionen kring landsbygdsutveckling. Det är viktigt att hålla fast vid att vi ser integration som en viktig resurs i det regionala tillväxtarbetet, i sammanhang som sysselsättning, matching av kompetens, validering, bostadsförsörjning och utbildning.

Kravet på att återrapportera i integrationsfrågan är borta

- Att slopa är ett sätt att avlasta, men kan kanske samtidigt sända en signal om att frågan är mindre viktig. Jag håller på att se över vad ni tycker i den frågan. Ni är välkomna att återkoppla direkt till mig: ”Utifrån er roll och verksamhet hur ser du och din region på hur ni skulle kunna bidra ytterligare för att uppnå effektivare integrering för regional tillväxt?”

Frågan har diskuterats på regeringens forum för regioner

- Återkopplingen från era företrädare var att det finns ett starkt önskemål att regleringsbrev och villkorsbeslut innehåller ett riktat uppdrag med en uttalad funktion för den regionalt utvecklingsansvariga aktören. Det kräver i sin tur en nära samverkan med den andra parten, i detta fall Länsstyrelsen. Samtliga län uttryckte att det finns stora utmaningar mellan regionala och kommunala nivån när det gäller integration och regional tillväxt. Behoven är inte nya, men mer konkretiserade. Ett av medskicken var att vi inte får glömma bort att jobba på lång sikt.

- Tillväxtverket, som har ett uppdrag att följa upp och stödja regionalt arbete med integrationsfrågor, har pekat på några gemensamma utmaningar i sin delrapport

”Sammanställning av regionernas redovisningar för hur ett integrations- och mångfaldsperspektiv kan utvecklas och integreras i det regionala tillväxtarbetet”, 2015.

- Integrationsprocessen för nyanlända är ineffektiv och långsam
- Glapp i arbetskrafts- och kompetensförsörjningen
- Utbildning och skola – en kraftsamling behövs
- Brist på bostäder och problem med trångboddhet
- Ohälsa vanligare hos socioekonomiskt svaga grupper
- Infrastruktur, kommunikationer och digitalisering viktigt för tillgänglighet och inkludering
- Samverkan – otydlighet i roller, mandat och ansvar
- Otydlighet och gränsdragningsproblematik mellan nyckelaktörer
- Modeller för samverkan saknas i en del regioner
- Olika syn på rollen som regionalt utvecklingsansvarig
- Stöd och resurser för förändringsarbete med integration och mångfald behövs

– Tillväxtverket rekommenderar att regeringen ska ge regioner i uppdrag att ta fram handlingsplaner för integration och tillväxt och att regeringen i sin tur förtydligar aktörernas roller, ansvar och mandat i relation till integration och mångfald, för att underlätta effektivare samverkan.

SKL menar i sin färskna agenda för integration att kommuner och regioner måste kunna ta ett större ansvar och att staten ska främja samråd och ge utökade befogenheter för regional samverkan.

Några frågor från deltagarna:

– Kan man använda erfarenheterna från arbetet med jämställd tillväxt i regionerna? Slutsatsen av det var ett sätt att få alla jobba med frågan på ett strukturerat sätt. Och där finns metodpaket. Jag menar att återrapporteringskrav är ett minimum för att hålla fokus på frågan. Styr signaler är viktigt. Handlingsplaner likaså. Och gärna medel så att det går att genomföra saker.

– SKLs agenda för integration kom den 10 mars. Det är fortsättningen på 35-punktsprogrammet som kom för några år sedan. I det nämndes bara kommunerna., glädjande nog nämns också regionerna nu. Med agendan börjar SKL också jobba med vårt perspektiv. För oss som nu kommer att börja titta på strategier blir SKLs agenda för integration ett bra underlag.

– Det saknas pengar på regional nivå för att göra snabba utbildningar, som till exempel en sexmånaders insats för nyanlända akademiker. En sådan faller inte

under arbetsförmedlingen, där finns bara stora upphandlade paket. Och universiteten har inget incitament att ordna korta uppdragsutbildningar. Det finns ingenstans att ta pengar för att kunna reagera på den regionala kompetensbristen. Jag önskar pengar på regional nivå för kortare utbildningar.

Erika:

– Jag noterar detta. Vi vet också att YH-utbildningarna är väldigt i ropet. Det diskuterades på forum när Anna Ekström var med. Även folkhögskolorna upp. Det gick inte att ta miste på budskapet.

Vi reflekterade

Vad var det viktiga vi tog med oss från Mona och Marianne?

- Biståndet, bidraget för att köpa bostad
- Cirklarna/bollarna med olika nationaliteter, visuellt
- Arbetskraftsinvandrarna vill bo tillsammans med landsmän
- En utredning på gång som ska klargöra regionens roll
- Mycket arbetskraftsinvandring i Norge (Polen, Sverige, Danmark, Tyskland) och mindre andel flyktingar från krigsdrabbade områden (jmf med Sverige)
- Bra att ni betonade att samhället är delat, att ni ser det som ett problem, mellan majoritets-Norge och de andra.
- Lokaldemokrati

Mona och Marianne:

– Vi har börjat reflektera över hur vi tar med erfarenheterna härifrån till oss. Vi har en idé om att göra något över gränsen, det finns Nordregio-medel.

Vad har vi egentligen lärt oss i projektet? Insikter?

- Ledarskap
- Organisation, inte integration
- Vi pratar 80 % av tiden om organisation, inte integration. Systemen är så komplexa att vi inte ens begriper dem. Då blir organisationsfrågan viktig.
- Hur ser systemet egentligen ut? Få har en bild.
- Verktyg
- Mellanrummen, intressanta diskussionen vid andra tillfället. Vi har olika perspektiv från regionalt och nationellt håll. Det är något med glappen, med mellanrummen mellan olika system, i övergångarna. Med trenivåstrukturen. Något händer där som är viktigt och centralt.
- Att se kedjan från nationell, regional till kommunal nivå.

- Infrastruktur, vi har en tioårig plan för hur vi ska göra med järnvägar och vägar, hur många kommuner för en diskussion om det strategiska arbetet med integration?
- Grotta ner oss mer i vad vi kan göra med kulturen. Kulturenheter och kulturförvaltningar har en möjlighet att jobba strategiskt och ekonomiskt, de delar ofta ut bidrag och har ett nätverk.
- Partnerskap med civilsamhället och civilsamhällets viktiga roll.

Insikter är jättebra, men vad har de lett till?

- Ställa krav
- Utmana
- Omvärldsbevaka
- Strukturstöd, vad betyder det?
- Träffat många personer som har mycket intressant att säga, som man kan referera och hänvisa till när man kommer tillbaka på hemmaplan för att få ett stöd i hur man arbetar framåt.
- Vi har påbörjat en kartläggning, ser att det måste landa i en strategi. Hört från er andra.
- Mer tydlig infrastruktur från våra samarbetspartners. Vi fick möjlighet att reflektera över vilka viktiga aktörer vi har runt oss.
- Inkludera skolväsendet.
- Vi har börjat en intern kartläggning över vad vi gör, för att kraftsamla. Vi såg en frustration att alla springer på samma boll.
- Ställa krav och utmana. Med denna nya erfarenhet och goda exempel kan vi komma hem och ställa mer krav, ifrågasätta.
- Vi har en överenskommelse med 15 kommuner, aktörer och myndigheter. Kanske kan vi börja ställa krav därigenom?,
- Jag ser för mig att skapa både kommunala och regionala strategier för integration. I förlängningen är det absolut bästa att få med integration som en budgetpost i kommunen.

Morgondagens integrationspraktik, Ali Osman, Stockholms universitet

Ali Osman, docent i pedagogik med fokus på övergångar från utbildning till arbetsmarknad, Stockholms universitet

– Vad säger forskningen om integrationsarbete sedan 90-talet? Vilken samlad kunskap har vi? Jag vill lyfta följande:

1. Utrikesfödda är en resurs

Varför säger man det? Man poängterar ofta att vi blir äldre och äldre i Sverige. De utrikesfödda är yngre, var femte är mellan 20 och 64 år. Var fjärde svensk är utrikesfödd. Vid studier av demografi och demografiutveckling ser man att den unga gruppen utrikesfödda är en resurs.

2. Vissa påtagliga skillnader

Forskningen belägger att utrikesfödda har högre arbetslöshet, lägre sysselsättningsgrad, lägre inkomst, sämre hälsa och otrygga anställningar.

3. Segregation

Ett otryggt arbete, en otrygg anställning och högre arbetslöshet – tillståndet kan reproduceras i nästa generation.

Utrikesföddas bostadsresa är lång.

Vilka är orsakerna?

Forskningen (inom sociologi, psykologi) lyfter humankapitalet Utrikesföddas utbildning erkänns sällan, det tar tid för dem att komma i arbete. 20 till 30 procent av de som kommit till Sverige som flyktingar är i arbete efter två år, efter tio år har andelen ökat till 60, 70 procent. För arbetskraftsinvandring är siffrorna tvärtom.

Arbetskraftsinvandrare har oftast en redan erkänd kompetens, de kommer direkt in i arbete. Övriga måste gå igenom hela processen att lära sig språket och komplettera sin utbildning. För att börja en gymnasieutbildning eller högskola måste du ha B svenska, det kan ta nästan 3-4 år. Sedan behöver du komplettera din utbildning och konkurrera på arbetsmarknaden.

Avsaknad av ett bra socialt nätverk i arbetslivet är ytterligare en anledning till varför det är svårt svårt för utrikesfödda komma in i arbetslivet. Mer än 70 procent av de mer kvalificerad jobben i dag förmedlas genom kontakter.

Integration för smalt definierat

– Den rådande definitionen av integration, både i den politiska retoriken och på policynivå, är för smal. Alla åtgärder handlar om att utrikesfödda ska komma in i arbete. Den akademiska och politiska föreställningen är att människor flyttar bara från A till B, och sedan stannar där och ska integreras i den svenska arbetsmarknaden. Detta begränsar handlingsutrymmet. Utrikesfödda är inbäddade i ett transnationellt nätverk, de ser inte Sverige som den enda arbetsmarknaden. Har jag svårt att få ett arbete i Sverige, varför ska jag stanna? Om jag definierar

min situation på det sättet försöker jag leta efter alternativa vägar. Bör vi inte vidga vår definition och forma en politik som möjliggöra att folk rör sig mellan olika världar? En utbildad somalisk lärare som är arbetslös i Rinkeby kan få möjlighet att vara lärare i Somalia i stället för att sitta här med socialbidrag.

Tre typer på arbetsmarknaden

Vi har A-, B- och C-lagare på arbetsmarknaden. A-lagarna ser hela världen som sin arbetsplats, de jobbar i olika länder både på multinationella företag och i det civila samhället. B-lagarna servar dessa. C-laget är utbytbar beroende på konjunktur.

Vi bör göra C-lagarna globala så att de inte blir utbytbara när det blir lågkonjunktur. Hur kan vi forma en integrationspolitik som möjliggör detta?

Ingen ansvarar för integrationspolitiken

Integration görs av alla, men ingen har ansvar för integrationsarbetet. Det finns självklart en idé och en politik på nationell nivå, integrationsstrategier och policydokument, men vad bygger detta egentligen på? Min definition skulle vara utifrån behov på tio, tjugo års sikt.

Platsens betydelse

Utan analys av den strukturella dimensionen i ett område kan man inte göra en integration som passar. Platsen har betydelse. Men vi har ofta strategier som inte bygger på det utan på ambitioner och på forskning som säger att man måste stärka humankapital. Vi måste analysera platsen för att kunna utveckla en politik som passar det lokala förhållandet. Vi har en tendens vilja välja one suit fits all att placera in alla i samma mall.

Vi har en extrem utmaning, men det går åt rätt håll.

Sverige är ändå framgångsrikt, men det måste finnas någon som koordinerar integrationen. Kanske är det rollen ni ska ta?

Vi reflekterade

- Man måste titta på skillnaderna mellan de som kommer.
- Intressant att du lyfte vår föreställning om deras humana kapital.
- Vi kan tycka att alla är lika värda, men vi måste prata om rädslan.
- Det transnationella perspektivet stökar till hur vi ser på integration. Vi har mycket att lära av att ta det perspektivet.

Hemläxa om våra roller

Regionernas syn på rollen

Sammanfattning av hur man i regionen ser på vår roll i integrationen.
Observera att ordens storlek inte avspeglar hur ofta det nämns.

Andra aktörers syn på regionerna

Arbetsförmedlingen, kommuner, länsstyrelsen, Hallands idrottsförbund, Lunds Universitet, Länsbiblioteket Västerbotten, Länsnykterhetsförbundet, Riksteatern

- Samverkande
- Bli bättre på att synka insatser med andra myndigheter, organisationer, aktörer
- Koordinerande och stöttande roll
- Kompetensutveckling
- Driva egna nätverk/plattformar
- Finansiering

REGLAB

Sammanfattning av hur andra aktörer ser på vår roll i integrationen.